

Informatie over de Arbeidsrelatiewet

Het onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen

Gezag of geen gezag

Werknemers en zelfstandigen verrichten allebei arbeid tegen een verloning. Een werknemer werkt onder het gezag van een werkgever, terwijl een zelfstandige niet onder het gezag van een andere persoon werkt.

Om te bepalen of iemand actief is als werknemer of zelfstandige, moet dus nagegaan worden of er een **gezagsverhouding** aanwezig is.

Wanneer twee partijen wensen samen te werken, bepalen ze vrij of de ene partij al dan niet onder gezag van de andere partij zal werken. In functie van deze keuze kwalificeren zij hun arbeidsrelatie. Zij moeten hun arbeidsrelatie dan concreet uitoefenen volgens die gekozen kwalificatie. Dat wil zeggen dat wie ervoor kiest om als werknemer te werken, wel degelijk onder gezag van een werkgever moet werken. Wie ervoor kiest om als zelfstandige te werken, mag niet onder het gezag van iemand anders werken.

Beoordeling aan de hand van vier algemene criteria

Of er al dan niet gezag aanwezig is, wordt beoordeeld aan de hand van **vier algemene criteria**:

- De wil van de partijen
- De vrijheid van organisatie van de werktijd
- De vrijheid van organisatie van het werk
- De mogelijkheid om een hiërarchische controle uit te oefenen

Elk van die criteria heeft apart genomen geen doorslaggevende waarde. De relevantie van elk element en de waarde die eraan toegekend wordt, wordt beoordeeld in functie van de concrete arbeidsrelatie. Wanneer uit de concrete uitoefening van de arbeidsrelatie blijkt dat er voldoende elementen aanwezig zijn die onverenigbaar zijn met de gekozen kwalificatie van werknemer of zelfstandige, dan wordt de arbeidsrelatie geherkwalificeerd.

Een vermoeden van werknemer of zelfstandige in een aantal sectoren

In een aantal sectoren geldt er een **vermoeden** van werknemer of zelfstandige, naargelang een aantal specifieke criteria is vervuld. De kwalificatie op basis van dat vermoeden (werknemer of zelfstandige), kan eventueel nog worden gewijzigd door een beoordeling aan de hand van de vier algemene criteria.

Er geldt een vermoeden in de volgende sectoren, elk met eigen specifieke criteria:

- Bouw
- Bewaking
- Vervoer van goederen en/of mensen
- Schoonmaak
- Land- en tuinbouw
- Digitaal platformwerk

Als u in één van die sectoren werkt, vraag dan bij uw sociale verzekeringsfonds de specifieke informatie voor die sector.

Bij twijfel: de Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie

Als u twijfels heeft over de juiste kwalificatie van uw arbeidsrelatie (werknemer of zelfstandige), dan kan u die arbeidsrelatie voor onderzoek voorleggen aan de Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie. Die Administratieve Commissie is een administratief orgaan, dat bestaat uit vertegenwoordigers van de socialezekerheidsinstellingen RSZ (werknemers) en RSVZ (zelfstandigen), de FOD Sociale Zekerheid en de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. De Commissie wordt voorgezeten door een magistraat, maar is geen rechtbank.

De aanvraag kan enkel worden ingediend in één van de volgende situaties:

- de beoogde arbeidsrelatie heeft nog geen aanvang genomen
- binnen een termijn van één jaar vanaf de aanvang van de arbeidsrelatie. Arbeidsrelaties in digitaal platformwerk die al langer dan een jaar bezig zijn, kunnen tot 31 december 2023 ook voorgelegd worden, maar enkel als de aanvraag gezamenlijk wordt ingediend door beide partijen bij de arbeidsrelatie.
- binnen een termijn van één jaar vanaf een nieuw element dat er aanleiding toe geeft de arbeidsrelatie opnieuw te beoordelen

Voor aanvragen tot beslissing geldt nog een bijkomende voorwaarde: de arbeidsrelatie moet nog steeds bestaan op het moment dat de aanvraag door de Administratieve Commissie wordt onderzocht.

De Administratieve Commissie kan geen advies geven en geen beslissing nemen wanneer er, met betrekking tot de aard van de betrokken arbeidsrelatie, een administratief of een strafrechtelijk onderzoek lopende is en ook niet wanneer er al een gerechtelijke procedure loopt bij de arbeidsrechtbank of die rechtbank zich al heeft uitgesproken.

De aanvraag wordt ingediend door een **standaardformulier** in te vullen en over te maken aan de Administratieve Commissie.

De aanvraag kan bij de Administratieve Commissie worden ingediend ofwel door één van de betrokken partijen bij de arbeidsrelatie ofwel door beide betrokken partijen samen. De partijen kunnen worden vertegenwoordigd door een advocaat of door elke andere persoon naar keuze met een schriftelijk mandaat. Zij kiezen de gewenste procedure:

- De **adviesprocedure** leidt tot een advies dat niet bindend is. Als de Administratieve Commissie adviseert om de kwalificatie te wijzigen, dan zal de aanvrager zelf de nodige stappen moeten zetten om dat uit te voeren. Als er slechts 1 aanvrager is, dan wordt de andere partij niet betrokken bij die procedure. Maar als de Administratieve Commissie adviseert om de kwalificatie (werknemer of zelfstandige) te wijzigen, dan moet de aanvrager de andere partij daarvan verwittigen. Die andere partij kan dan, al dan niet samen met de aanvrager, een bindende beslissing van de Administratieve Commissie vragen.
- De **beslissingsprocedure** leidt tot een bindende beslissing. De socialezekerheidsinstellingen worden van de beslissing op de hoogte gebracht. Als er slechts 1 aanvrager is, dan wordt de andere partij verwittigd van de procedure en wordt hij uitgenodigd om tussen te komen in de zaak. De aanvragen worden ook meegedeeld aan de Nationale Arbeidsraad, waarbij enkel de naam van de onderneming en de relevante feiten worden vermeld. Daardoor kunnen eventuele vragen van personen die in dezelfde omstandigheden voor dezelfde onderneming werken, gegroepeerd en samen onderzocht worden.
Er is geen bindende beslissing meer vanaf de dag waarop de voorwaarden, waaronder de arbeidsrelatie wordt uitgevoerd en waarop de beslissing werd gegrond, worden gewijzigd. Als blijkt dat de partijen onvolledige of onjuiste elementen hebben meegedeeld aan de Administratieve Commissie, dan wordt de beslissing geacht nooit te hebben bestaan.
De beslissing om de kwalificatie (werknemer of zelfstandige) te wijzigen, geldt enkel voor de toekomst.
Elk van de partijen kan bij de arbeidsrechtbank beroep aantekenen tegen de beslissing, binnen een termijn van 1 maand na de kennisgeving.

Gevolgen

De kwalificatie heeft gevolgen op het vlak van arbeidsrecht (arbeidsovereenkomst tussen werkgever en werknemer of niet) en de sociale zekerheid (RSZ voor werknemers of sociaal statuut van de zelfstandigen).

Nuttige informatie

Sociale zekerheid werknemers

www.socialsecurity.be/employer/instructions/dmfa/nl/latest

Sociale zekerheid zelfstandigen

www.rsvz.be

Arbeidsrecht

www.werk.belgie.be

Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie

www.commissiearbeidsrelaties.belgium.be